

**Wyrok z dnia 9 czerwca 1999 r.**

**III RN 11/99**

**Wodą kopalnianą w rozumieniu § 2 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1993 r. w sprawie opłat za szczególne korzystanie z wód i urządzeń wodnych (Dz.U. Nr 133, poz. 637 ze zm.) jest woda pojawiająca się w wyrobiskach górniczych, także po zakończeniu eksploatacji złożeń.**

Przewodniczący: SSN Andrzej Wasilewski, Sędziowie SN: Walerian Sanetra (sprawozdawca), Andrzej Wróbel.

Sąd Najwyższy, z udziałem prokuratora Prokuratury Krajowej Włodzimierza Skoniecznego, po rozpoznaniu w dniu 9 czerwca 1999 r. na rozprawie sprawy ze skargi Elektrowni „Ł.” w Ł.G. na decyzję Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa w Warszawie z dnia 17 czerwca 1996 r. [...] w przedmiocie opłat za szczególne korzystanie z wód w II półroczu 1994 r., na skutek rewizji nadzwyczajnej Ministra Sprawiedliwości od wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 2 czerwca 1998 r. [...]

o d d a l i ł rewizję nadzwyczajną.

### **U z a s a d n i e n i e**

Minister Sprawiedliwości wniósł rewizję nadzwyczajną od wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 2 czerwca 1998 r. [...], wydanego w następstwie skargi Elektrowni „Ł.” w Ł.G. na decyzję Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 17 czerwca 1996 r. [...] w przedmiocie opłat za szczególne korzystanie z wód w drugim półroczu 1994 r. Zaskarżonemu wyrokowi Minister Sprawiedliwości zarzucił, że narusza on art. 22 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 11 maja 1995 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym (Dz.U. Nr 74, poz. 368 ze zm.), art. 53 ust. 2 pkt 1, art. 56 ust. 1 ustawy z dnia 24 października 1974 r. Prawo wodne (Dz.U. Nr 38, poz. 230 ze zm.) oraz § 2 pkt 3 rozporządzenia

Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1993 r. w sprawie opłat za szczególne korzystanie z wód i urządzeń wodnych (Dz.U. Nr 133, poz. 637 ze zm.).

Wojewoda K. decyzją z dnia 3 sierpnia 1995 r. [...] ustalił dla Przedsiębiorstwa Państwowego Elektrowni „Ł.” w Ł.G. opłatę za szczególne korzystanie z wód w drugim półroczu 1994 r. w wysokości 227.150,89 zł, w tym 81.641,25 zł za pobór wody i 145.509,64 zł za odprowadzanie ścieków do wód powierzchniowych. Po rozpatrzeniu sprawy w trybie odwoławczym Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa decyzją z dnia 17 czerwca 1996 r. [...] utrzymał w mocy rozstrzygnięcie organu pierwszej instancji.

Skargę do Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie na decyzję ostateczną Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa wniosła Elektrownia „Ł.” w Ł.G. Elektrownia zarzuciła zaskarżonej decyzji między innymi, że na skutek błędnej wykładni § 2 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1993 r. bezzasadnie przyjęto, iż wody których dotyczy decyzja nie są wodami kopalnianymi, w następstwie czego bezpodstawnie ustalono opłaty za ich pobór.

Naczelny Sąd Administracyjny uchylił zaskarżoną decyzję oraz utrzymaną przez nią w mocy decyzję organu pierwszej instancji. W ocenie Ministra Sprawiedliwości wyrok tego Sądu zapadł z rażącym naruszeniem wskazanych w rewizji nadzwyczajnej przepisów. Artykuł 56 ust. 1 Prawa wodnego stanowi, że za szczególne korzystanie z wód, a także za korzystanie ze stanowiących własność państwa urządzeń wodnych pobiera się opłaty. Szczególne korzystanie z wód wymaga pozwolenia wodnoprawnego ( art. 53 ust. 1 ustawy). Stosownie zaś do § 2 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1993 r. zwalnia się od opłaty za wodę kopalnianą. Z dokonanych ustaleń wynika, że Wojewoda K. decyzją z dnia 23 grudnia 1993 r. [...], zmienioną decyzją z dnia 29 kwietnia 1994 r., udzielił Elektrowni „Ł.” pozwolenia wodnoprawnego na pobór wód podziemnych z nieczynnych, starych zrobów kopalnianych dla potrzeb obiegu wodnych Elektrowni, między innymi z ujęć w szybach: „P.”, „M.”, „H.”.

Według Ministra Sprawiedliwości, NSA niezasadnie przyjął, że uzyskane przez Elektrownię pozwolenie wodnoprawne reguluje uprawnienie do korzystania z wód kopalnianych w rozumieniu art. 45 Prawa wodnego. Przepis ten, ani inne uregulowania zawarte w Prawie wodnym oraz w ustawie z 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. Nr 27, poz. 96 ze zm.) nie definiują pojęcia wód kopalnianych i nie dają podstawy do kwalifikowania wód podziemnych pochodzących z nie-

czynnych zrobów (szybów), jako wód kopalnianych. Wymienione pozwolenie wodnoprawne wydano na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 1 Prawa wodnego, który to przepis jednoznacznie odnosi się do wód powierzchniowych i podziemnych, a nie kopalnianych. Elektrownia „Ł.” pobierała wodę podziemną z nieczynnych szybów górniczych, a jej pobór nie miał związku z udostępnianiem i bieżącą eksploatacją złóż węgla. Nie wspomagał odwadniania czynnych wyrobisk górniczych i nie zmniejszał ilości wód pochodzących z tego odwodnienia odprowadzanych do wód powierzchniowych. W związku z powyższym brak było podstaw do przyjęcia, że zaskarżona decyzja dotyczyła poboru wód kopalnianych, co w konsekwencji powoduje, iż przepis § 2 pkt 3 rozporządzenia z dnia 27 grudnia 1993 r. nie miał w sprawie zastosowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rewizja Ministra Sprawiedliwości nie ma usprawiedliwionych podstaw. Sąd Najwyższy podziela pogląd wyrażony w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, że charakter wód pobieranych przez Elektrownię został przesądzony przez to, jak zostały one określone w decyzji Wojewody K. z dnia 23 grudnia 1993 r. (wydanej na podstawie art. 53 pkt 1 i 5 Prawa wodnego), którą zostało Elektrowni udzielone pozwolenie wodnoprawne na pobór wód podziemnych z nieczynnych, starych zrobów kopalnianych dla potrzeb obiegów wodnych Elektrowni z ujęć w szybie: „P.”, „M.”, „P. VI”, „H.” i „B. V”. Z pozwolenia tego wynika, że reguluje ono uprawnienie do korzystania z wód kopalnianych w rozumieniu art. 45 Prawa wodnego oraz § 2 pkt 3 rozporządzenia z 4 lutego 1994 r. Z przepisów Prawa wodnego, jak również z przepisów Prawa geologicznego i górniczego wynika, że ustawodawca obok pojęcia „wód powierzchniowych i podziemnych” wyodrębnia kategorię wód kopalnianych, której nie definiuje. W Prawie geologicznym i górniczym istnieje wyraźne rozróżnienie wód podziemnych i wód kopalnianych, przy czym do tych ostatnich zasadniczo stosuje się przepisy Prawa wodnego (w myśl art. 45 ust. 1 Prawa wodnego do korzystania z wód kopalnianych stosuje się przepisy ustawy). NSA słusznie na tym tle podnosi, że w doktrynie, jak i w orzecznictwie (w tym zakresie powołuje się na pracę T. Płodowskiego: Prawo górnicze, Warszawa 1982, s. 141 i Z. Żółtowskiego: Prawo geologiczne, Warszawa 1964, s. 116) pod pojęciem „wody kopalnianej” rozumie się powszechnie wszelką wodę pochodzącą z wyrobisk górniczych i to nie tylko wydobywaną przy zastosowaniu systemu podziemnej eksploatacji złoża, ale również przy eksploatacji

odkrywkowej czy systemem otworów wiertniczych. Sąd ten trafnie przy tym także uznał, że brak jest uzasadnionych podstaw dla poglądu (prezentowanego w zaskarżonej do tego Sądu decyzji), że zwolnienie od opłat za wodę kopalnianą pozostaje w jakiegokolwiek zależności od związku z udostępnieniem i bieżącą eksploatacją złóż węgla oraz wspomagania odwodnienia czynnych wyrobisk. W jego ocenie, gdy idzie o regulacje odnoszące się do wód kopalnianych zawarte w Prawie wodnym, to brak jest w nich jakichkolwiek ograniczeń i uwarunkowań w zakresie zwalniania od opłat za pobór wody kopalnianej. Istnienie zaś „wyłącznie argumentów racjonalnych, przemawiających za potrzebą tego rodzaju ograniczeń, nie może stanowić samoistnej podstawy do ich uwzględnienia w decyzji administracyjnej”. Na rzecz trafności tego stanowiska przemawiają dodatkowo wnioski wypływające z analizy art. 89 Prawa geologicznego i górniczego, w myśl którego przedsiębiorca (podmiot posiadający koncesję na prowadzenie działalności regulowanej ustawą) jest uprawniony do bezpłatnego korzystania z wody kopalnianej na potrzeby zakładu górniczego. Wynika z niego, że w tym wypadku nie mają zastosowania (do korzystania z wody kopalnianej) przepisy Prawa wodnego. Tym samym zwolnienie, o którym mowa w § 2 pkt 3 rozporządzenia z 27 grudnia 1993 r., nie ma w tym wypadku zastosowania i odnosi się ono do innych podmiotów niż „przedsiębiorcy” w rozumieniu Prawa geologicznego i górniczego. W art. 89 tego Prawa idzie o korzystanie z wody kopalnianej na potrzeby zakładu górniczego, co wcale nie musi łączyć się w każdym przypadku ze „wspomaganiem odwadniania”, ani też z „eksploatacją złoża górniczego”, jeżeli zakład górniczy eksploatacji tej już nie prowadzi, ale jest jeszcze w ruchu i w związku z tym ma zapotrzebowanie na korzystanie z wody kopalnianej. Trudno zaś byłoby w tych przypadkach przyjmować – mając na uwadze cel art. 89 Prawa geologicznego i górniczego, jego funkcję i kontekst systemowy – że woda znajdująca się w wyrobiskach kopalnianych (pojawiająca się w następstwie prowadzonych robót górniczych) nie jest wodą kopalnianą, a wobec tego na korzystanie z niej „przedsiębiorca” musiałby uzyskiwać pozwolenie wodnoprawne i uiszczać opłatę za jej pobór. Nie jest ponadto trafne rozumowanie przedstawione w rewizji nadzwyczajnej, z którego zdaje się wynikać, że skoro Elektrownia uzyskała pozwolenie wodnoprawne na podstawie art. 53 ust. 2 pkt 1 Prawa wodnego, to wobec tego idzie o pobór wód powierzchniowych i podziemnych (śródlądowych – art. 6 ust. 2 Prawa wodnego), a to z kolei oznacza, iż nie są to wody kopalniane. Według rozporządzenia z 27 grudnia 1993 r. opłaty pobierane są za pobór wody śródlądowej (§ 1 ust. 1). Jeżeli zaś wody kopalniane miałyby

nie być wodami śródlądowymi (powierzchniowymi lub podziemnymi), to nie wiadomo do czego miałyby się odnosić zwolnienie przewidziane w § 2 pkt 3 tego rozporządzenia, w myśl którego zwalnia się z opłat wodę kopalnianą. Woda ta mieści się w pojęciu wody śródlądowej w rozumieniu Prawa wodnego, z tym, że korzystanie z niej poddane jest w pewnym zakresie szczególnym regułom.

Z przytoczonych powyżej względów Sąd Najwyższy, uwzględniając art. 393<sup>12</sup> KPC w związku z art. 10 ustawy z dnia 1 marca 1996 r. o zmianie Kodeksu postępowania cywilnego, rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej – Prawo upadłościowe i Prawo o postępowaniu układowym, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 43, poz. 189 ze zm.), orzekł jak w sentencji wyroku.

=====